

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Maj 1877, kl. 12 midd.

*Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9,
om aflåtande af underdånig skrifvelse angående upp-
hörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å
fem kronors valör.*

Inom Andra Kammaren hade Herr Ola Månsson i motion, N:o 133, hemställt,

“att Riksdagen måtte genom skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes förordna, det åtminstone enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör skall med innevarande års utgång upphöra“; och hade motionären till stöd för sin hemställan anfört, att, ehuru man vid 1874 års riksdag vid behandlingen af frågan om ny lag för de enskilda bankerna ej ville helt och hållet afskaffa nämnda bankers sedlar å fem kronor derföre, att Riksbanken ännu då finge utgifva sedlar å mindre valör, det likväl framhölls, att, på det guld- och silfvermynt skulle utkomma i rörelsen och till beredande vid möjligen inträffande penningekriser af större trygghet för allmogen blifva spridt i landet, enskilda bankers sedlar å fem och tio kronors valör skulle indragas, så snart Riksbankens sedlar å en krona icke vidare utlemnades. Detta senare hade nu redan inträffat, men hvad som framhållits vid beslutets fattande derom, att indragning af de enskilda bankernas femkronesedlar skulle göras beroende af Kongl. Maj:ts särskilda förordnande, förmodades hafva fallit i glömska.

Bih. till Riksd. Prot. 1877. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 10 Häft.

Andra Kammarens Tillfälliga Utskott, som utlätit sig om motionen, hade på anförda skäl föreslagit, att densamma icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Då emellertid det sålunda förberedda ärendet förekom till pröfning i Andra Kammaren, anfördes å ena sidan,

att Andra Kammaren vid 1874 års riksdag först efter votering och med en icke stark majoritet beslöt att ansluta sig till Första Kammarens beslut om ifrågavarande sedlars indragning, så snart Kongl. Maj:t funne sådant lämpligen kunna ske, samt

att hvad då androgs såsom skäl mot indragningen, nemligen dels att landet nyss förut (1873) öfvergått till nytt myntsystem, dels att myntverket då ännu hade svårt att fullgöra den af nämnda förändring påkallade betydliga myntning och ej vore i stånd att samtidigt fylla det behof af hårdt mynt, som genom ifrågavarande indragning af enskilda bankernas femkronesedlar skulle uppstå, dels att beslut om upphörande af enskilda bankernas rätt att utgifva femkronesedlar ej lagligen kunde genomföras förr, än de då ännu löpande bankoktrojerna gått till ända, nu mera alltsammans hade upphört att gälla som skäl för ytterligare uppskof med vidtagande af den beramade indragningen; hvaremot å andra sidan anfördes,

att ändamålet med indragning af enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör, hvilket vore att få hårdt mynt i rörelsen, ingalunda vunnes, så länge Riksbanken utgafve sedlar å denna valör;

att allmänheten funne sig mera belåten med sedlar än med guld- och silfvermynt;

att, när indragning af femkronesedlarne skulle ega rum, borde samtidigt beslutas utgifvande af guldmynt å fem kronor, samt att, då det icke vore mer än tre år sedan Riksdagen beslutit att till Kongl. Maj:t öfverlåta bestämmandet derom när indragningen borde ske, en ny skrifvelse i ärendet skulle innebära till och med ett misstroendevotum mot regeringen. Följden af denna öfverläggning blef ett beslut att till Utskottet återremittera motionen för förnyad behandling. I det utlåtande, Utskottet efter förnyadt öfvervägande af frågan afgaf, upplyser Utskottet beträffande de skäl, som anförts till förmån för motionens syfte, att oktrojerna för samtliga de enskilda banker, nio till antalet, som ännu hafva utgifningsrätt å femkronesedlar, icke utlöpa förr än den 31 December 1878; och förklarar derjemte Utskottet sig anse § 27 i banklagen af 1874, så lydande: "banksedlar få endast lyda å femtio, ett hundra, fem hundra och ett tusen kronor, samt *tills vidare och intill dess Kongl. Maj:t annorlunda förordnar*, jemväl å tio och fem kronor", ännu vara tillfyllestgörande för det afsedda ändamålets uppnående, enär Kongl. Maj:t skäligen icke kunde antagas underlåta att åt det förevarande ärendet egna all den omtanke, som är nödig med afseende å iakttagandet af den rätta tidpunkten för den påtänkta sedelindragningen. För att emel-

lertid gå kammarmajoritetens uttalade opinion till mötes, formulerade Utskottet ett förslag till beslut derom, "att Riksdagen måtte genom underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes förordna, att den de enskilda bankerna tills vidare lemnade rätt att utgifva sedlar å fem kronors valör må inom 1878 års utgång upphöra."

Vid frågans föredragning i Andra Kammaren blef Utskottets hemställan bifallen, hvarefter ärendet, jemlikt 63 § 3 mom. Riksdagsordningen, genom utdrag af protokollet blifvit Första Kammaren delgifvet.

Utskottet, till hvars förberedande behandling och utlåtande förevarande ärende blifvit remitteradt, får med anledning häraf anföra följande.

Då det blifvit genom 1874 års banklag åt Kongl. Maj:t öfverlemnadt att fatta beslut, när enskilda bankernas sedlar å tio och fem kronor böra ur rörelsen indragas, och vid det förhållande, att ännu icke alla enskilda banker äro förbundna att underkasta sig indragning af nämnda sedelvalörer, Kongl. Maj:t efter Utskottets mening icke lämpligen kunnat om indragning af sedlarne fatta beslut, då detsamma icke före år 1878 års slut skulle varit för alla gällande, samt utom det att Kongl. Maj:t torde bäst vara i tillfälle att bedöma, när den ifrågasatta åtgärden rätteligen bör vidtagas, det synes Utskottet allt för tidigt att redan nu ingå i undersökning om hvad som till nästa års slut kan anses tjenligt, finner Utskottet sig icke ega skäl tillstyrka någon skrifvelse från Riksdagens sida för att nu utverka någon åtgärd i frågan från Kongl. Maj:t, hvadan Utskottet hemställer,

att Första Kammaren icke må biträda Andra Kammarens beslut om underdånig skrifvelse med anledning af Herr Ola Månssons motion.

Stockholm den 12 Maj 1877.

På Utskottets vägnar:

O. E. L. DAHM.
